

ISLA MAURITIA Yacht Charters Ltd, a l'illa de Maurici, és l'actual propietari d'aquest pailebot, construït a Sóller el 1852 i un dels més antics de tot el món. L'*Isla Mauritia* té una eslora total de 39 metres i, en els seus inicis, cobria la ruta entre Europa i l'Àfrica. www.isla-mauritia.com Foto: B.Arþ

ISLA EBUSITANA Creat a Palma l'any 1856, té 33 metres d'eslora total i, al principi, era una de les naus habituals de la ruta entre Europa i l'Havana. A les seves cabines hi viatjava tota mena de mercaderies, sobretot sal. www.islaebusitana.com Foto: A. Lorente.

RAFAEL Una de les poques barques de navegació mitjana que solca encara les aigües de la Mediterrània. Construït el 1915, té unes dimensions de 12,90 metres d'eslora i 4,40 de mànega. A bord, hi poden anar fins a 25 passatgers. www.telamarinera.es Foto: M.Curel.

Hissar veles lluny de casa

El patrimoni marítim de Mallorca navega per la Mediterrània i pels oceans de tot el món. Moltes embarcacions foren salvades de l'abandó i restaurades per persones o entitats que han canviat la pesca pel turisme o per la didàctica

Text: **Núria Martí**

PALMA "Embarca't en una aventura inoblidable. Molt més que un simple viatge per les aigües de l'oceà Índic. Submergeix-te en el passat i tingues un encontre amb la història de la navegació". Aquesta és la publicitat d'una empresa de les Illes Maurici que ofereix viatges a bord d'un veler que data de 1852. No tindria res d'especial si no fos perquè aquesta embarcació du el nom d'*Isla Mauritia* i fou construïda per l'armador Ramon Horrach, al port de Sóller ara farà ja més de 157 anys, cosa que la converteix en un dels pailebots més antics d'Europa. El cas de l'*Isla Mauritia*, amarrat al port de Grand Bay, no n'és l'únic. Són moltes les embarcacions, el patrimoni marítim per excel·lència, que reposen lluny dels ports mallorquins que les varen veure néixer. Algunes, com el *Vila d'Andratx* (també conegut com a *Phoenix*), han mort en la més absoluta indiferència en un camp militar de Malàisia. Altres, com el *Miquel Caldentey*, foren trobades en un avan-

çat estat de destrucció en una riba de la Catalunya Nord, i ara és l'Ajuntament de Canet del Roselló l'encarregat de restaurar-lo. N'hi ha més casos. Noms com els de *Rafael*, *Sant Isidre*, *Far de Formentera*, i *Isla Ebusitana*, entre altres, corresponen a naus creades a Mallorca que han estat tocades per la vareta màgica d'una persona o d'una institució que les ha vistes, les ha reparades i ara les fa navegar per la Mediterrània, oferint un gran regal a la mar i a tots els seu navegants. Llàstima, però, que ho facin lluny de casa. Björn Arþ, autor del llibre *Los últimos grandes veleros españoles* (Aqualarga, 2004), considera que "a Mallorca s'ha fet una feina molt bona quant a embarcacions petites -basta recordar la recuperació de la *Balear* i la creació de l'escola de mestres d'aixa-, però encara hi ha el problema dels grans projectes".

L'expert, que treballa en la segona edició del llibre, prevista per a aquest 2009, anuncia que en aquests casos "s'ha d'actuar aviat, perquè aquests vaixells es podrien en qüestió d'un any o dos si

Algunes barques mallorquines han trobat una persona o institució que els ha donat nova vida

L'Isla Mauritia, un dels pailebots més antics d'Europa, organitza viatges a les Illes Maurici

ningú no els toca". Només en els quatre anys que fa de la publicació del llibre, Arþ ja ha hagut d'esborrar-ne el *Thopaga* (enfonsat el mes de juliol) i el *Vila d'Andratx* (que s'ha donat ja per perdut després d'una desafortunada aventura per Malàisia).

Un d'aquests grans projectes del qual parlàvem abans podria ser el de l'*Isla Ebusitana*, ara en mans de l'empresari Antonio Lorente i amarrat al port de Cartagena, des d'on realitza creuers i regates i és llogat per a actes institucionals o

privats. El pailebot, valorat ara mateix en més de 2 milions d'euros, fou trobat "abandonat" al Camp de Mar, l'any 2004. L'aleshores propietari de l'*Isla Ebusitana*, el suís Christian Vandruska, l'oferí sense èxit al Govern balear per prop de 500.000 euros. Lorente ha estat l'encarregat de restaurar-lo i té en ment un bon caramull de plans per a aquesta flamant embarcació. De moment, fa gestions amb la Conselleria de Medi Ambient de l'Executiu de les Illes perquè el vaixell pugui tornar a Mallorca amb un projecte educatiu per a escolars. "La meua intenció és que la nau quedi a Mallorca. És d'allà i és on ha d'estar", afegeix amb contundència Lorente, que sempre que pot fa navegar la seva *Isla Ebusitana* per les aigües de l'Illa. "Si no arrib a cap acord amb el Govern, hauré de cercar una altra opció, però em sabia molt de greu", afegeix.

En una altra part de la Mediterrània, a la costa catalana, hi trobam també força embarcacions mallorquines de vela llatina que ofereixen una gran lliçó d'història i de

Imatge del veler *Isla Ebusitana* davant la Seu d

navegació per als al·lots del Principat. El *Rafael*, creat l'any 1915 a les drassanes Llompart de Palma, és actualment propietat de l'empresa Tela Marinera SC que, en col·laboració amb el Museu de la pesca de Palamós, han iniciat un ambiciós projecte de difusió patrimonial. "Nosaltres som hereus de la nostra història", recorda Joan Santolària, un dels socis de Tela Marine-

FAR DE FORMENTERA Aquesta barca, creada a Palma el 1922, és propietat d'una família de sa Pobla. Fins als anys 80, era l'encarregada d'abastir diferents ports de Mallorca, Eivissa, Cabrera i Formentera. Ara navega pel port de Barcelona. www.entfarbarcelona.org. Foto: El Far

SANT ISIDRE Fabricada a Portocolom el 1925 pel mestre s'aixa Joan Creus Ensenyat, té una gran història darrere. Amb una eslora de 14,60 metres, aquesta barca fou trobada per casualitat dins una embarcació a punt de ser desballestada. www.sant-isidre.com Foto: Q.D.

MIQUEL CALDENTEY També conegut com a Principat de Catalunya, aquest vaixell fou construït a les drassanes Llopart de Palma el 1916. Té una eslora total de 24,62 m i ara és restaurat a Narbona, després d'haver estat localitzat, abandonat, al port de Canet. Foto: B. Arp

le Mallorca. El seu propietari fa navegar sempre que pot l'embarcació per les aigües que la varen veure néixer.

L'Isla Ebusitana, creada l'any 1856, està fent gestions amb el Govern per poder tornar a Mallorca i desenvolupar-hi projectes didàctics

El Museu de la pesca de Palamós i l'empresa Tela Marinera han desenvolupat una gran tasca de recuperació i divulgació amb el Rafael

ra. "Entre els nostres clients pot ser hi ha gent interessada a navegar, però nosaltres sempre intentarem que, a més, es beneficiï d'un plus de patrimoni marítim", afegeix. L'any 1996, després d'un any de cercar, compraren el llaüt a una família mallorquina. "Volíem una embarcació que representés la nostra història, i la navegació de l'Empordà no era tan diferent

de la de Mallorca", comenta l'empresari. El Rafael té ara un programa complet d'activitats per la Costa Brava, des d'un taller de navegació tradicional per a adults fins a la divulgació d'activitats pedagògiques per als més petits. També participa sovint en trobades d'embarcions de vela llatina.

És semblant la història del Far de Formentera, un llaüt mallorquí que, abandonat al club nàutic de

Pel port de Barcelona és fàcil veure-hi els llaüts Far de Formentera i Far de Cabrera

Un grup d'amics descobrí el Sant Isidre per casualitat, darrere una barca abandonada

Palma, fou donat a l'associació "Barcelona, fes-te a la mar", encarregada de reparar-lo perquè navegàs de bell nou. Una operació que va tenir lloc en paral·lel amb la recuperació del Far de Cabrera, llaüt menorquí abandonat en els anys 80 devora el far de ses Salines. Actualment en propietat del consorci El Far, ambdues embarcacions ofereixen tallers educatius per dins el port de Barcelona i, de tant en tant, surten a competir en ragates de vela llatina. "Les barques es troben en perfecte estat, ja que sempre en tenim cura amb un manteniment complet", recorda Miquel Burillo, un dels responsables de la seva remodelació.

Una sorpresa

El que fou una sorpresa va ser l'aparició, al cap dels anys, del Sant Isidre. El mestre d'aixa Quico Despuig, de Cadaqués, comprà

amb tres amics més una nau de fusta, la Cris I, deixada al port de Palamós. "Ens va semblar que en podríem gaudir molt i ens embarcàrem en la seva restauració. Però el que havia de ser una tasca de tres o quatre mesos, es convertí en una feina de 5 anys", explica Despuig. La raó d'aquest "petit entrebanc" és que darrere l'estructura de la Cris I començaren a trobar indicis que allò era una embarcació de vela llatina i que, per les seves característiques, provenia de Mallorca. "En reunirem una àmplia documentació i, durant la restauració, intentarem recuperar la seva forma original", afegeix Despuig. "Només ens hem permès unes petites llicències a l'interior, que hem convertit en un espai per poder-hi viure".

Així, l'any 2000 el Sant Isidre tornà, després d'estar uns anys "desaparegut" de la circulació, a la mar, on es troba ara, amarrat al port de Roses. A part del gaudi dels seus propietaris, la nau també es lloga sovint com a activitat turística al cap de Creus. Una excursió d'un dia a bord del Sant Isidre té un cost de devers 840 euros.

La Mallorca també

Són molts els vaixells emblemàtics de Mallorca que solquen les mars de tot el món i, en aquest reportatge, segurament n'hem deixats molts. Des de l'Associació d'amics del Museu Marítim fa anys que lluiten per la preservació del patrimoni. "Va arribar un moment en què començarem a fer-ne un inventari i vàrem veure que el patrimoni se n'anava en orris", explica Hortènsia Blanco, presidenta de l'entitat. Entre les seves gestes destaquen, sobretot, la recuperació de l'Alzina, una barca de bou restaurada per l'escola de mestres d'aixa del Consell de Mallorca que aquest estiu a tornat a la mar com a part del seu pla de dinamització, adreçat als ciutadants. •